

B.A. (SEM/CR) CBCS Part-III Semester-VI Supplementary Examination: March/April-2023

**Geography (Optional) Paper-XII
GEOO12: Political Geography**

**Day and Date: Friday, 14/07/2023
Time: 12.30 PM To 2.30 PM**

Total Marks: 60

Instructions:

1. All Questions are Compulsory.
2. All Questions carry equal marks.
3. Figures to the right indicate full marks
4. Draw the diagram wherever necessary.
5. Allowed to use map stencil, if necessary

Q.1. Choose the Correct alternatives from the following.

15

- 1 Political Geography is a branch of -----geography.
A) Physical B) Economic C) Human D) Population
- 2 ----- is the focus of the study of political geography.
A) State B) Population C) Rule D) Human
- 3 The study of ---- is required for understand the evolution, progress, governance and political situation of state.
A) Political Science B) Geography C) Economics D) Environmental Science
- 4 State concept was used by -----.
A) Plato B) Macevilly C) Chanakya D) Sikandar
- 5 Who introduced the concept of Environmental determinism?
A) Spykman B) Ratzel C) Humboldt D) Ritter
- 6 Which country has no maritime position?
A) India B) Nepal C) China D) Japan
- 7 Which of the following country is not landlocked?
A) Nepal B) Bhutan C) Hungary D) Myanmar
- 8 --- is an example of a compact state.
A) France B) Great Britain C) Japan D) Malaysia
- 9 Which types of boundaries found in the Africa continent?
A) Cultural B) Natural C) State D) Economic
- 10 The border between India and Myanmar is determined by ----- mountain.
A) Sahyadri B) Arakan Yoma C) Patkoi D) Naga
- 11 Which country was ignored by Makinder in his theory?
A) Russia B) USA C) Japan D) Germany
- 12 When Makinder had presented his research paper on Geographical Pivot of History?
A) 1904 B) 1920 C) 1900 D) 1910

- 13 According to Makinder Palestine, Syria, Iran and the Baltic region should be -----.
A) Internationalize B) Protect C) Divide D) No man land
- 14 Which countries supported heartland concept during World War II?
A) Great Britain and United States B) India and China C) Russia and China D) Japan and China
- 15 ---- is the extent of heartland on the west.
A) Volga River B) Arctic Ocean C) Plateau of Iran D) Lena River

Q.2. Write short Notes (Three out of Four) .

15

- 1 Functional approach of political geography
- 2 Behavioral approach of political geography
- 3 Types of frontier
- 4 Historical Evidence in Support of Heartland Theory

Q.3. Write short Answers (Three out of Four) .

15

- 1 Explain the interdisciplinary nature of political geography.
- 2 Explain the difference between frontiers and boundary.
- 3 Briefly evaluate Rimland theory.
- 4 Major Suggestions in Mackinder's Heartland Theory

Q.4.. Answer the following question on broad. (One out of two).

15

- 1 What is a nation? Explain the elements of nation.
- 2 Comparison of Heartland and Rimland Theory.

मराठी रूपांतर

सूचना: :

1. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
4. आवश्यक ठिकाणी आकृती काढा
5. नकाशा स्टेनसिल वापरण्यास परवानगी आहे.

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

- 1 राजकीय भूगोल -----भूगोलाची शाखा आहे.
अ) प्राकृतिक ब) आर्थिक क) मानवी ड) लोकसंख्या
- 2 ----- राजकीय भूगोलाच्या अभ्यासाचा केंद्रबिंदू आहे.
अ) राज्यसंस्था ब) लोकसंख्या क) शासन ड) मानव
- 3 राज्याची उत्क्रांती, प्रगती, राज्यसंस्था, शासनव्यवस्था आणि राजकीय परिस्थिती समजून घेण्यासाठी -----च्या अभ्यासाची आवश्यकता असते.
अ) राज्यशास्त्र ब) भूगोल क) अर्थशास्त्र ड) पर्यावरण शास्त्र
- 4 राज्य ही संकल्पना ----- यांनी वापरली.
अ) प्लोटो ब) मेकव्हेली क) चाणक्य ड) सिकंदर

- 5 पर्यावरण निश्चयवादाची विचारसरणी कोणी मांडली?
अ) स्पाईकमन ब) रॅटझेल् क) हंबोल्ट ड) रिटर
- 6 ---- या देशाला सागरी स्थान नाही.
अ) भारत ब) नेपाळ क) चीन ड) जपान
- 7 ----- या देशाचे स्थान भूखंडीय नाही.
अ) नेपाळ ब) भूतान क) हंगेरी ड) म्यानमार
- 8 ---- हे एकसंघ राज्याचे उदाहरण आहे.
अ) फ्रांस ब) ग्रेट ब्रिटन क) जपान ड) मलेशिया
- 9 आफ्रिका खंडामध्ये----प्रकारच्या सिमा आढळतात.
अ) सांस्कृतिक ब) प्राकृतिक क) राजकीय ड) आर्थिक
- 10 भारत व म्यानमार सीमा-----पर्वताने निर्धारित केली आहे.
अ) सह्याद्री ब) आरकान होमा क) पत्कोई ड) नागा
- 11 ----- या देशाकडे मॅकिंडर यांनी आपल्या सिद्धांतात दूर्लक्ष केले.
अ) रशिया ब) अमेरिका क) जपान ड) जर्मनी
- 12 मॅकिंडर यांनी---- साली जिओग्राफिकल पिव्होट ऑफ हिस्ट्री हा शोधनिबंध सादर केला.
अ) 1904 ब) 1920 क) 1900 ड) 1910
- 13 मॅकिंडर यांनी पॉलेस्टाईन, सिरीया, इराण व बाल्टिक प्रदेश या प्रदेशाचे -----केले जावे असे म्हटले.
अ) आंतरराष्ट्रीयीकरण ब) रक्षण क) निपःत ड) निर्मणुष्पीकरण
- 14 दुसऱ्या महायुद्धकाळात हृदयस्थल या संकल्पनेला ----- या दोन्ही देशांनी उचलून धरले.
अ) ग्रेट ब्रिटन व संयुक्त संस्थाने ब) भारत व चीन क) रशीया व चीन ड) जपान व चीन
- 15 हृदयस्थलाचा विस्तार पश्चिमेस ----- पर्यंत आहे.
अ) व्होल्गा नदी ब) आर्क्टिक महासागर क) इराणचे पठार ड) लेना नदी

Q.2.टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

- 1 राजकीय भूगोलाचा कार्यात्मक दृष्टीकोन
- 2 राजकीय भूगोलातील वर्तनात्मक दृष्टीकोन
- 3 सीमाप्रदेशाचे प्रकार
- 4 हृदयस्थल सिद्धांताच्या समर्थनातील ऐतिहासिक पुरावे

Q.3.थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

- 1 राजकीय भूगोलाचे आंतरविद्याशाखीय स्वरूप स्पष्ट करा.
- 2 सीमा प्रदेश व सीमा रेषा यांतील फरक स्पष्ट करा.
- 3 किनारभूमी सिद्धांताचे थोडक्यात मूल्यमापन करा.
- 4 मॅकिंडर यांच्या हृदयस्थल सिद्धांतातील प्रमुख सूचना

Q.4.सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

- 1 राष्ट्र म्हणजे काय? राष्ट्र निर्मितीचे घटक स्पष्ट करा.
- 2 हृदयस्थल आणि किनारभूमी सिद्धांताचे तुलनात्मक विवेचन करा.

Geography (Optional) Paper-XII
GEOO12: Political Geography

Day and Date: Friday, 14/07/2023

Total Marks: 60

Time: 12.30 PM To 2.30 PM

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

- 1 राजकीय भूगोल -----भूगोलाची शाखा आहे.
अ) प्राकृतिक ब) आर्थिक क) मानवी ड) लोकसंख्या
Option 3
- 2 ----- राजकीय भूगोलाच्या अभ्यासाचा केंद्रबिंदू आहे.
अ) राज्यसंस्था ब) लोकसंख्या क) शासन ड) मानव
Option 1
- 3 राज्याची उत्क्रांती, प्रगती, राज्यसंस्था, शासनव्यवस्था आणि राजकीय परिस्थिती समजून घेण्यासाठी -----च्या अभ्यासाची आवश्यकता असते.
अ) राज्यशास्त्र ब) भूगोल क) अर्थशास्त्र ड) पर्यावरण शास्त्र
Option 1
- 4 राज्य ही संकल्पना ----- यांनी वापरली.
अ) प्लोटो ब) मेकव्हेली क) चाणक्य ड) सिकंदर
Option 2
- 5 पर्यावरण निश्चयवादाची विचारसरणी कोणी मांडली?
अ) स्पार्कमन ब) रॅटझेल् क) हंबोल्ट ड) रिटर
Option 2
- 6 ---- या देशाला सागरी स्थान नाही.
अ) भारत ब) नेपाळ क) चीन ड) जपान
Option 2
- 7 ----- या देशाचे स्थान भूखंडीय नाही.
अ) नेपाळ ब) भूतान क) हंगेरी ड) म्यानमार
Option 4
- 8 ---- हे एकसंघ राज्याचे उदाहरण आहे.
अ) फ्रांस ब) ग्रेट ब्रिटन क) जपान ड) मलेशिया
Option 1
- 9 आफ्रिका खंडामध्ये----प्रकारच्या सिमा आढळतात.
अ) सांस्कृतिक ब) प्राकृतिक क) राजकीय ड) आर्थिक
Option 1
- 10 भारत व म्यानमार सीमा-----पर्वताने निर्धारित केली आहे.
अ) सह्याद्री ब) आरकान होमा क) पत्कोई ड) नागा
Option 2
- 11 ----- या देशाकडे मॅकिंडर यांनी आपल्या सिध्दांतात दूरलक्ष केले.
अ) रशिया ब) अमेरिका क) जपान ड) जर्मनी
Option 2
- 12 मॅकिंडर यांनी---- साली जिओग्राफिकल पिक्टो ऑफ हिस्ट्री हा शोधनिबंध सादर केला.
अ) 1904 ब) 1920 क) 1900 ड) 1910

Option 1

13 मॅकिंडर यांनी पॉलेस्टाईन, सिरीया, इराण व बाल्टिक प्रदेश या प्रदेशाचे -----केले जावे असे म्हटले.

अ) आंतरराष्ट्रीयीकरण ब) रक्षण क) निपःत ड) निर्मणुषीकरण

Option 1

14 दुसऱ्या महायुद्धकाळात हृदयस्थल या संकल्पनेला ----- या दोन्ही देशांनी उचलून धरले.

अ) ग्रेट ब्रिटन व संयुक्त संस्थाने ब) भारत व चीन क) रशीया व चीन ड) जपान व चीन

Option 1

15 हृदयस्थलाचा विस्तार पश्चिमेस ----- पर्यंत आहे.

अ) व्होल्गा नदी ब) आर्क्टिक महासागर क) इराणचे पठार ड) लेना नदी

Option 4

Q.2.टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

1 राजकीय भूगोलाचा कार्यात्मक दृष्टीकोन

Ans:

2 राजकीय भूगोलातील वर्तनात्मक दृष्टीकोन

Ans:

3 सीमाप्रदेशाचे प्रकार

Ans:

4 हृदयस्थल सिद्धांताच्या समर्थनातील ऐतिहासिक पुरावे

Ans:

Q.3.थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

1 राजकीय भूगोलाचे आंतरविद्याशाखीय स्वरूप स्पष्ट करा.

Ans:

2 सीमा प्रदेश व सीमा रेषा यांतील फरक स्पष्ट करा.

Ans:

3 किनारभूमी सिद्धांताचे थोडक्यात मूल्यमापन करा.

Ans:

4 मॅकिंडर यांच्या हृदयस्थल सिद्धांतातील प्रमुख सूचना

Ans:

Q.4.सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

1 राष्ट्र म्हणजे काय? राष्ट्र निर्मितीचे घटक स्पष्ट करा.

Ans:

2 हृदयस्थल आणि किनारभूमी सिद्धांताचे तुलनात्मक विवेचन करा.

Ans:
